

INFOBLAD

Werken met documenten van SIKB

Voor eenvoudiger en beter bodembeheer

Het aanpakken van bodemverontreiniging bestaat uit een reeks activiteiten. Zoals alle ketens is ook deze zo sterk als de zwakste schakel: alleen met een goede uitvoering van elke activiteit komen we tot een bevredigend eindresultaat. De activiteiten die het eindresultaat direct beïnvloeden beschouwen we als 'kritisch'. Voor deze kritische activiteiten is een set van documenten ontwikkeld, waarin de spelregels voor een goede uitvoering van die activiteiten zijn vastgelegd. Dergelijke documenten bestaan voor archeologie, voor bodembescherming (vloeren, tanks) en voor bodembeheer: de aanpak van bodemverontreiniging. Dit infoblad gaat alleen over dat laatste, over het werken met de documentenset voor eenvoudiger en beter bodembeheer. Het gaat ook niet over de taken van het bevoegde gezag.

Waarom is een goede uitvoering van bodemwerk zo belangrijk?

Met de aanpak van bodemverontreiniging is vaak heel veel geld gemoeid, vooral als het aankomt op saneren. Een slechte uitvoering van een sanering kan dus grote gevolgen hebben. De resultaten van slecht uitgevoerd onderzoek kunnen diegenen die over saneren moeten beslissen op het verkeerde been zetten. De uitvoerders van de sanering merken dat dan pas later, met als gevolg vaak langdurig oponthoud, hogere kosten en onzekerheid voor alle betrokkenen. Een goede uitvoering van alle stappen in het bodembeheer maakt het risico op dit soort gebeurtenissen een stuk kleiner.

Waarom een documentenset?

Bedrijven werken vaak graag met kwaliteitsdocumenten, omdat ze daarmee aan (potentiële) opdrachtgevers kunnen laten zien dat zij kwaliteit belangrijk vinden. Een certificaat of accreditatie geeft anderen, zoals publiek en toezichhouders, vertrouwen. De documenten bieden, op punten waarop de regelgeving teveel ruimte laat voor interpretatie, (meer) zekerheid over wat de wetgever van de bedrijven verwacht. Ook bieden de documenten soms een aanvulling op de kennis waardoor we meer uniformiteit in de branche krijgen.

Hoe zit de documentenset in elkaar?

De documenten zijn in de eerste plaats gericht op het zoveel mogelijk voorkómen van fouten bij de uitvoering. Vandaar de vorm van spelregels voor een goede uitvoering. Het schema achteraan dit infoblad geeft een overzicht van de belangrijkste documenten. Bijna elk document hoort bij een certificatieschema en/of bij een accreditatieschema:

beoordelingsrichtlijn (BRL) + protocollen = certificatieschema
basisdocument accreditatieschema + protocollen = accreditatieschema (AS)

In een certificatieschema beschrijft de BRL in grote lijnen de algemene kwaliteitseisen. Denk hierbij aan algemene managementeisen ('ISO 9001') en aan eisen aan vakbekwaamheid van het personeel, uitbesteding en onafhankelijkheid. Ook staan in de BRL de eisen aan de toetsing door de certificatie-instelling, bijvoorbeeld het minimaal aantal uit te voeren audits. De protocollen vullen de eisen in de BRL aan met technische uitvoeringseisen. Vaak verwijzen de protocollen naar (inter)nationale normen van het NEN. Een accreditatieschema is op hoofdlijnen op dezelfde manier opgezet. In aparte infobladen is specifieke informatie per schema te vinden.

Meestal niet vrijblijvend

Verplichte erkenning van bedrijven voor de meeste activiteiten

Bedrijven die aan de certificatie-instelling hebben laten zien dat zij activiteiten kunnen uitvoeren volgens de daarvoor opgestelde spelregels ontvangen van die instelling een certificaat. Dat is belangrijk omdat in het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) is vastgelegd dat alleen bedrijven die door de minister van VROM (landbodem) of Verkeer & Waterstaat (waterbodem) zijn erkend bepaalde bodemwerkzaamheden nog kunnen uitvoeren. Met een certificaat of accreditatie kan het bedrijf, als het ook voldoet aan een aantal meer formele vereisten, de benodigde erkenning aanvragen bij de overheid. De verplichting tot erkenning geldt niet voor alle activiteiten in het bodembeheer. In de tabel aan het einde van dit informatieblad ziet u in één oogopslag om welke activiteiten het gaat.

Verplichte registratie van personen

Monsterneming, veldwerk en milieukundige begeleiding mogen alleen worden uitgevoerd door daarvoor geregistreerde natuurlijke personen. Als een bedrijf voor deze werkzaamheden erkend wil worden, moet het dus tenminste één medewerker hebben die hiervoor geregistreerd is. De medewerker wordt niet zelf, als persoon, gecertificeerd of erkend, maar moet wel over een goede beoordeling van de certificatie-instelling voor de betreffende werkzaamheid beschikken. Dit wordt in de praktijk ook wel een 'gekwalificeerde' medewerker genoemd.

Voor welke activiteiten/werkzaamheden de regels gelden staat beschreven in de aan het Besluit gekoppelde Regeling bodemkwaliteit. Dit zijn niet alleen bodemwerkzaamheden om een beschikking van het bevoegd gezag te krijgen, maar ook werkzaamheden voor een ander doel.

De taakgroep Bodem + van SenterNovem verleent namens de ministers de erkenningen. Bodem+ houdt ook lijsten bij met erkende bedrijven en geregistreerde personen.

Ik wil een erkenning. Wat moet ik doen?

Een bedrijf mag een gereguleerde activiteit pas uitvoeren als het de daarop gerichte erkenning heeft. Hiervoor heeft het bedrijf in de meeste gevallen een certificaat nodig. Dat gaat zo:

1. het bedrijf stelt vast welke documenten de eisen voor de uit te voeren activiteit beschrijven, doorgaans een BRL **plus** één of meer van de daarbij horende protocollen;
2. als het bedrijf denkt te voldoen aan de eisen stelt het vast welke certificatie-instellingen certificaten afgeven voor de in die documenten beschreven activiteiten. Het gunt de begeleiding naar het behalen van het certificaat aan één van die certificatie-instellingen;
3. als alles vervolgens goed verloopt, verleent de certificatie-instelling het bedrijf aan het einde van het begeleidingstraject het certificaat. Met dit (en nog een aantal andere zaken) in de hand vraagt het bedrijf een erkenning aan bij Bodem+.

Voor een aantal activiteiten, zoals laboratoriumanalyses, is niet een certificaat, maar een accreditatie vereist. De stappen naar een accreditatie lijken op die naar certificatie. In plaats van een BRL komt een accreditatieschema (AS) en in plaats van een certificatie-instelling komt de Raad voor Accreditatie.

Hoe zit het met functiescheiding?

Het Besluit bodemkwaliteit vereist onafhankelijk functioneren bij negen specifieke verificatietaken. Hoe je dit uitvoert is uitgewerkt in de kwaliteitsdocumenten. Het komt erop neer dat een bedrijf onafhankelijkheid zichtbaar maakt met functiescheiding. Die kan extern zijn (verschillende bedrijven) of, onder voorwaarden, intern (verschillende afdelingen). De functiescheiding heeft betrekking op de relatie tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. Als een opdrachtnemer via het contract verantwoordelijkheden van de opdrachtgever overneemt (bijvoorbeeld een prestatiecontract) neemt hij voor dat onderdeel de positie van opdrachtgever in. Voor welke werkzaamheden functiescheiding verplicht is, en of interne functiescheiding dan is toegestaan, kunt u zien in het schema aan het einde van dit interpretatiedocument.

Nu heb ik de erkenning. Waar moet ik dan nog op letten?

U voert de activiteiten uit volgens de in de documenten beschreven spelregels. U mag (soms moet) dan ook het bij die activiteit horende keurmerk hanteren. Meestal is dit het keurmerk 'Kwaliteitswaarborg bodembeheer SIKB'. Voor het gebruik hiervan zijn spelregels opgenomen in de SIKB-documenten. Wijkt u bij de uitvoering af van de spelregels dan kan in eerste instantie de certificatie-instelling een sanctie opleggen. Uiteindelijk kunt u het certificaat verliezen. Omdat daarmee ook de grondslag voor de erkenning wegvalt mag u dan de werkzaamheden niet meer uitvoeren. Het bevoegde gezag kan ook rechtstreeks ingrijpen.

Waar vind ik meer informatie?

- per certificatie- of accreditatieschema: de infobladen per schema;
- de kwaliteitsdocumenten zelf: integraal te downloaden van www.sikb.nl, via Richtlijnen;
- het systeem van certificatie, accreditatie en erkenning: www.sikb.nl, dossier Kwalibo;
- Besluit en Regeling bodemkwaliteit: <http://wetten.overheid.nl/zoeken>;
- de regelgeving en erkenningen: www.senternovem.nl/bodemplus.

Schema: de documentenset voor bedrijfsmatige activiteiten in het bodembeheer

**Documenten met een relatie met de regelgeving
 (erkenning bedrijf verplicht)**

Werkzaamheid <i>(zoals beschreven in art. 2.1 Regeling bodemkwaliteit)</i>	Documenten		Wettelijke eis	
	Algemene eisen	Technische eisen	Funcitiescheiding	Registratie personen
Analyse van bouwstoffen, grond of baggerspecie (door laboratoria)	AP04-A	AP04-E, -SB, -SG, -U en -V en protocol 3001	externe verplicht, interne mag niet	nee
Analyse voor milieuhygiënisch (water)bodemonderzoek (door laboratoria)	AS SIKB 3000	protocollen 3001, 3010-3090, 3110-3190 en 3210-3290	externe verplicht, interne mag niet	nee
Bewerking van verontreinigde grond of baggerspecie	BRL SIKB 7500	protocollen 7510 en 7511	interne (op medewerkerniveau)	nee
Milieukundige begeleiding van (water)bodemsaneringen en nazorg - processturing	BRL SIKB 6000	protocollen 6001-6004	n.v.t.	ja
Milieukundige begeleiding van (water)bodemsaneringen en nazorg - verificatie	BRL SIKB 6000	protocollen 6001-6004	ten minste interne verplicht, externe mag	ja
Monsterneming voor partijkeuringen	BRL SIKB 1000	protocollen 1001-1004	ten minste interne verplicht, externe mag	ja
	of AS SIKB 1000	protocollen 1001-1003	ten minste interne verplicht, externe mag	ja
Produceren van grond of baggerspecie op basis van een erkende kwaliteitsverklaring	BRL 9335	protocollen 9335-1, 9335-2 en 9335-4	n.v.t.	nee
Uitvoeren van (water)bodemsaneringen	BRL SIKB 7000	protocollen 7001-7003	n.v.t.	nee
Veldwerk	BRL SIKB 2000	protocollen 2001-2003, 2006 en 2018	ten minste interne verplicht, externe mag	ja
	of AS SIKB 2000	protocollen 2001-2003 en 2018	ten minste interne verplicht, externe mag	ja

**Documenten zonder formele relatie met de regelgeving
 (erkenning bedrijf niet verplicht)**

Activiteit	Documenten	
	Algemene eisen	Technische eisen
Uitwisseling van digitale bodemgegevens	BRL SIKB 0100	protocol 0101
Produceren van grond of baggerspecie op basis van een erkende kwaliteitsverklaring, onderdeel Civieltechnische keuring	BRL 9335, protocol 9335-9	